

COMUNICACIÓ

OPINIÓ / Josep Maria Figueres

Fotocòpies contra premsa

Em comenta un editor que ha hagut de deixar d'editar una revista, dedicada exclusivament a la problemàtica lingüística, per la dificultat del seu manteniment. Ni la política de subvencions va ajudar-lo a mantenir, amb un baix tiratge i també comptant amb la col·laboració universitària, aquesta publicació que estava dedicada a les ciències del llenguatge. Escolto per la ràdio com un altre editor ha dit que tancava la seva revista dedicada als afers literaris —crítica i creació— per la baixa venda i s'atribuïa l'eslògan de ser la revista més fotocopiada dels Països Catalans. Al diari un tercer editor anuncia la pròxima mort de la seva revista de divulgació de la literatura per la manca de publicitat i de venda. El gremi de llibreters tanca també la seva, i excepte les que impulsa la iniciativa privada, com *El Pont* o l'activitat combinada de professors universitaris i editorials com *Els Marges*, el panorama de les revistes literàries és ben dèbil.

Certament, grups de joves n'impulsen, i a dotzenes. La recent exposició de literatures submergides, amb un esplèndid catàleg, sembla contar el rèquiem per aquestes publicacions.

Naturalment, ens trobem amb títols de gran dignitat i de bona continuïtat —valgui com a exemple *Reduccions*—, però la desaparició d'uns títols que en època difícil s'aguantaven, en trobar-se amb el mercat actual, trontollen i la solució imposada és la desaparició. Les novel·les tenen ja una extensió homogènia forçada pels premis, i els manuals universitaris igualment. S'estudia ja el cost de les fotocòpies perquè a l'estudiant li sigui més fàcil comprar-se el manual que no fotocopiar-lo. Sembla que el panorama es resitua en una marginalització de la cultura que fuig del quiosc, i aviat de la llibreria, per a endinsar-se en els camins reclosos de la subscripció i dels centres d'ensenyament. Trencar-ho és voler lliutar amb el temps actual. Només un mercat gran que possibiliti que hi hagi una minoria suficient per l'equilibri pot dur la normalitat a aquest sector. Les revistes de pensament passen també una conjuntura tan difícil que el mateix Estat ha hagut de crear una llei d'ajuda per a la premsa estrictament ideològica. Fins i tot ha calgut crear una fundació per la revista nacional de Catalunya.

Les fotocòpies són avui assequibles, el mercat augmenta ja amb les fotocopiadors personals, petites i baratetes, prohibir-les és posar murs al vent, el cànon és una solució pels llibres, però en la premsa especialitzada, ho veiem en la literària i de pensament, dubto que pugui establir-se un mecanisme coherent i racional que compagini la justícia amb la realitat. El fet que determinades capçaleres passin com a suplement dominical de la premsa diària —*Set dies*, *Presència*...— és només una observació de la difícil situació del sector. La premsa de caràcter literari i ideològic és absent dels nostres quioscos sense que hi hagi cap obstacle legal que ho impossibiliti. Amb lleis restrictives de premsa com la del 1879 o del 1883 existien revistes literàries com *La Renaixensa* o *Lo Gay Saber*, en temps de la dictadura de Primo de Rivera o de Franco igualment ens trobàvem amb nombrosos títols que, des de posicions, però, de debilitat, mantenien una continuïtat. Avui precisament és el mercat, la tecnologia, els alts costos, etc., el que condiciona l'existència d'aquestes publicacions.

La solució és només la subscripció institucional, que existeixin recursos en biblioteques i en departaments universitaris per a una bona política de compres que pugui fer que un terç del tiratge d'aquesta premsa científica estigui compromès i així tingui la vida garantida. El segon punt seria assumir l'espai comunicacional de l'àrea cultural catalana, que les publicacions del País Valencià o de les Illes es poguessin rebre amb facilitat ací i viceversa. Aquest deixar a la llibertat del mercat, sense unes posicions de coneixement de les dificultats del mateix mercat, aquests fràgils productes fa que s'estableixi un empobriment ideològic generalitzat amb les conseqüències que tothom pot imaginar-se. La fotocopidora, que havia de ser una ajuda notable per a la comunicació per la facilitat de reproduir documents, ha contribuït precisament a fer la nostra cultura més incomunicada. ■

* Josep M. Figueres és professor de la UAB i historiador